

Ärendenummer
TRV 2025/110563
Motpartens ärendenummer
13142-2025

Dokumentdatum
2025-10-29

Konfidentialitetsnivå
1 Ej känslig

Mottagare
Vattenmyndigheterna

Kopia till
Ärendeplanering Planering
Webb- och projektstöd
Diariet

Åtterrapportering av åtgärder i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för vatten 2022-2027

Nedan följer Trafikverkets rapportering för åren 2024-2025. Redovisningen följer frågeformulärens rubricering.

Som komplement till lämnade svar och motiveringar hänvisar Trafikverket (TRV) till Trafikverkets miljörapport 2024, specifikt avsnitt 9 Vatten.¹

Viktigt att notera är att svaren på ställda frågor utgår från Trafikverkets utpekade ansvar i åtgärdsprogrammet – Kunskapsunderlag. Svar och bedömningar utgår alltså inte ifrån hur dessa kunskapsunderlag sedan, vid behov, omsätts till olika fysiska och/eller administrativa åtgärder.

Alla centrala myndigheter, åtgärd 1: Myndighetsövergripande planering

1. På en 5-gradig skala, hur har Trafikverket genomfört åtgärden? Kryssa i det svar ni anser stämma bäst in.

5. Åtgärden har genomförts fullt ut.

1.1 Ange motivering till graderingen (öppet svar).

Åtgärdsgenomförandet planeras genom ett nationellt och verksamhetsområdesövergripande samarbete inom TRV. Åtgärdens genomförande är förankrat på alla nivåer inom TRV. Arbetet med åtgärden integreras i det ordinarie arbetet. Det finns strukturer och rutiner för hur samverkan ska ske gällande det verksamhetsområdesövergripande arbetet, både vad gäller planering och realisering. Det finns utpekade resurser/personal som upprätthåller arbetet. Det sker uppföljning gällande

¹Trafikverkets Miljörapport 2024 (diva-portal.org)

Ärendenummer
TRV 2025/110563
Motpartens ärendenummer
13142-2025

Dokumentdatum
2025-10-29

realiseringen av åtgärden. Samverkan sker löpande med andra åtgärdsmyndigheter och kommuner.

1.2 Om lägre än måluppfyllelse 5 ovan, vilka förutsättningar skulle krävas för ett bättre genomförande?

N/A

1.3. Behandlas genomförandet av Åtgärdsprogrammet för vatten 2022-2027 i ordinarie verksamhet och/eller i den löpande förvaltningen?

Arbetet med Åtgärdsprogrammet för vatten är integrerat i ordinarie verksamhet och löpande förvaltning inom TRV.

Trafikverkets åtgärd 1: Kunskapsunderlag om vägars och järnvägars påverkan

2. På en 5-gradig skala, hur har Trafikverket genomfört åtgärden? Kryssa i det svar ni anser stämma bäst in.

5. Åtgärden har genomförts fullt ut.

1.4 Ange motivering till graderingen (öppet svar).

TRV tar löpande fram kunskapsunderlag och information genom att systematiskt identifiera, bedöma och utreda kontakter mellan vatten och den statliga väg- och järnvägsinfrastrukturen. Kartläggningen är ständigt pågående och bedömningarna förfinas hela tiden då arbetet anpassas till nya förutsättningar och ny kunskap. Underlagen används sedan för prioritering och vid behov beställning av riktade miljöåtgärder. Underlagen används även vid reinvestering samt vid drift och underhåll och är en viktig komponent i den nationella planeringen. Arbetet med kunskapsbyggande och prioritering sker i samverkan med flera olika aktörer inom svensk vattenförvaltning beroende på frågeställning.

Kartläggningen omfattar:

- Eventuell påverkan på konnektivitet (vandringshinder), förändrade flöden, vattnets form eller ekologisk funktion.
- Risk och riskhantering kopplat till skyddsvärda recipienter och risk för utsläpp i samband med olyckor.

Ärendenummer
TRV 2025/110563
Motpartens ärendenummer
13142-2025

Dokumentdatum
2025-10-29

- Kunskap om påverkan på grund av saltning, användning av kemiska bekämpningsmedel eller avvattning.

TRV arbetar systematiskt och kontinuerligt med att ta fram, och vid behov, revidera metodik och vägledning inom nämnda områden.

TRV har fastställda strategier för att minimera användandet av vägsalt och bekämpningsmedel.

TRV arbetar kontinuerligt med att minska behovet av markavvattning vid nyanläggning av vägar och järnvägar i känsliga miljöer.

TRV samverkar och bygger kunskap kring hantering av sulfidhaltig jord och sulfidhaltigt berg.

Planer, metodik och vägledning gällande nämnda kartläggningar/inventeringar tas fram i samverkan med Länsstyrelserna och relevanta myndigheter samt engagerade konsulter. Kunskap och dokument kommuniceras internt inom TRV samt till relevanta externa entreprenörer och samarbetspartners.

Under 2025 färdigställs flera nya/reviderade metodiker och kartläggningar för bedömning och prioritering av åtgärder i transportsystemet, däribland en reviderad metodik för riskbedömning och riskhantering för yt- och grundvattenskydd och en ny metodik för bedömning av vägbankars och banvallars påverkan i sötvatten. Under 2025 färdigställs också ett nationellt GIS-baserat prioriteringsunderlag av potentiella vandringshinder i väg- och järnvägsnätet. Underlaget omfattar såväl statliga som kommunala och enskilda vägar. Ej känsliga data kommer att tillgängliggöras på Trafikverkets externa webbplats.²

1.5 Om lägre än måluppfyllelse 5 ovan, vilka förutsättningar skulle krävas för ett bättre genomförande?

N/A

Övriga frågor

Saknas det styrdokument och/eller arbetssätt hos er för att komma längre i ert arbete med åtgärd 1?

²Miljöwebb Vatten ([Trafikverket.se](https://trafikverket.se))

Ärendenummer
TRV 2025/110563
Motpartens ärendenummer
13142-2025

Dokumentdatum
2025-10-29

TRV saknar fastställda övergripande riktlinjer för skydd av vatten och vattenanknutna värden.

Det är viktigt att de bristbeskrivningar som TRV tar fram når ut till relevanta aktörer och omsätts i lämpliga åtgärder.

*Finns det samverkansområden med andra myndigheter som kan förbättras?
I så fall vilka och vilket är ert behov?*

Samverkan med andra myndigheter är en viktig del av Trafikverkets arbete med kunskapsbyggande och kartläggningar av den statliga infrastrukturens kontakter med vatten. Nedan listas några områden för fortsatt och utvecklad samverkan.

1. Metodikutveckling

TRV ser gärna fortsatt stöd och samverkan inom redan etablerade samarbeten med övriga åtgärdsmyndigheter och kommuner när vi tar fram ny metodik och vägledning.

2. Väl underbyggda prioriteringar

Den statliga infrastrukturens antal kontaktpunkter med vatten är mycket stort och därför är även det möjliga åtgärdsbehovet stort. Rätt prioriteringar är därför en nyckelfaktor för att få ut maximal nytta ur satsade resurser. Inom detta område kan samverkan mellan aktörerna utvecklas ytterligare så att kunskapsuppbyggnaden prioriteras till rätt åtgärdsområde, rätt avrinningsområde/vattenförekomst, specifik plats och så vidare. En samlad åtgärdsplanering inom ett avrinningsområde är ofta en framgångsfaktor. Goda exempel finns exempelvis vad gäller vandringshinder, där TRV sedan länge samarbetar med flera länsstyrelser gällande inventering och prioritering av vandringshinder för åtgärder. Exempel på ett samarbete med Länsstyrelser med flera aktörer är *Ecostreams for Life* – ett projekt som ska restaurera 140 kilometer vattendrag inom Jämtlands-, Västernorrlands- och Västerbottens län under åren 2021-2026.

Även inom andra områden ser TRV behov av utökad samverkan för att väl underbyggda prioriteringar ska kunna göras när behoven är långt större än resurserna gällande ofta väldigt kostsamma fysiska åtgärder där behov identifierats. Detta gäller inte minst vattenskyddsåtgärder vid dricksvattentäkt.

Ärendenummer
TRV 2025/110563
Motpartens ärendenummer
13142-2025

Dokumentdatum
2025-10-29

Dagvattenhantering är ytterligare ett område där samverkan kan utvecklas ytterligare, bland annat gällande åtgärdsbehov och recipienternas sårbarhet. TRV behöver göra väl avvägda åtgärder med reell miljönytta.

3. Uppföljning av miljöåtgärder

TRV ser behov av samverkan med Länsstyrelsernas beredningssekretariat när det kommer till uppföljning av vissa miljöåtgärder i vatten. Ett exempel är åtgärder för att öppna upp avsnörda vikar och sund, en fråga som inte alltid är svart eller vit. Här ser vi samverkanfördelar, inte minst när det gäller långsiktig uppföljning av en utförd åtgärd, för att på så sätt bygga ny kunskap.

4. Planeringsunderlag och datautbyte

Trafikverkets arbete med att bedöma och utreda kontakter mellan vatten och den statliga väg- och järnvägsinfrastrukturen är beroende av relevant och uppdaterat underlag från andra aktörer. Nedan listas några viktiga planeringsunderlag:

- Vattenskyddsområden med moderna föreskrifter och relevant avgränsning - viktigt att detta utan onödigt dröjsmål åtgärdas vid alla vattentäkter som saknar sådana.
- Regionala vattenförsörjningsplaner – underlagen behöver vara nationellt täckande och uppdaterade.
- Underlaget Värdefulla vatten (Värdefulla sjöar och vattendrag). TRV hoppas att detta snart är uppdaterat, reviderat och tillgängliggjort.

Databaser och samverkan kring enhetliga system, inlagring, åtkomst, datautbyte liksom roller och ansvar kan utvecklas. Till exempel Biotopkarteringsdatabasen, Vattentäktsarkivet och Åtgärder i vatten (ÅiV). En central hantering och lagring av grundvattendata är också önskvärd.

Finns det motstående lagstiftning som behöver hanteras nationellt för att förbättra det praktiska genomförandet?

Kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning försvåras i vissa fall då uppgifter och information är känslig och faller under sekretesslagstiftningen. Detta gäller framförallt uppgifter kopplat till dricksvattenförsörjningen. Här pågår dock arbete inom Nationella samordningsgruppen för dricksvatten och det är viktigt att det fortsätter så att säkerheten kan bibehållas samtidigt som nödvändigt informationsutbyte kan ske.

Ärendenummer
TRV 2025/110563
Motpartens ärendenummer
13142-2025

Dokumentdatum
2025-10-29

TRV upplever emellanåt att tillämpningen av till exempel miljöbalkens 5, 9 respektive 11 kapitel i vissa enskilda projekt kan medföra stora kostnader och stora tidsfördröjningar trots att kraven inte tillför någon egentlig vattenmiljönytta. TRV, som är en myndighet, men samtidigt landets största verksamhetsutövare, behöver kunna samarbeta med andra åtgärdsmyndigheter och kommuner i strategiska frågor om utveckling av rättstillämpningen. Syftet är att säkra miljönyttan med krav och åtgärder, utan att det kostar orimligt mycket tid och resurser i förhållande till uppnådd effekt i vattenmiljön.

Beredning

Beslut i detta ärende har fattats av Sandra Nordahl, avdelningschef Samhällsplanering och genomförande. Föredragande har varit Björn Sundqvist, nationell samordnare Vatten, enhet Miljö och klimat. Samråd har skett med Malin Kotake, enhetschef Miljö och klimat, och miljödirektör Sven Hunhammar.

Sandra Nordahl
Avdelningschef Samhällsplanering och genomförande, verksamhetsområde Planering

Ärendenummer
TRV 2025/110563
Motpartens ärendenummer
13142-2025

Dokumentdatum
2025-10-29

Björn Sundqvist
Nationell samordnare Vatten

bjorn.sundqvist@trafikverket.se
Direkt: 010-123 51 34
Mobil: 070-762 34 09

Trafikverket

Adress: Trafikverket 172 90 Sundbyberg
Besöksadress: Solna strandväg 98 Solna
Telefon: 0771-921 921
trafikverket.se

Dokumentegenskaper, Ärendenummer TRV 2025/110563, Motpartens ärendenummer 13142-2025, Dokumentdatum 2025-10-29, Dokumenttyp BREV. Konfidentialitetsnivå.1 Ej känslig

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.